

Starfsaðferðir í Gullborg vegna gruns um kynferðislega misnotkun, ofbeldi og/eða vanrækslu gagnvart börnum

Tilkynningarskylda starfsmanna grunnskóla:

Samkvæmt lögum ber starfsmönnum sem fá vitneskju eða grun um kynferðislega misnotkun, ofbeldi eða vanrækslu á barni að tilkynna það til barnaverndar.

Hvert leitar starfsmaður :

Starfsmaður sem fær vitneskju eða grun um kynferðislega misnotkun, ofbeldi og/eða vanrækslu gagnvart börnum, leitar aðstoðar hjá leikskólastjóra, aðstoðarleikskólastjóra, fagfólks í Vesturgarði, félagsráðgjafa. Ef um áverka er að ræða er mikilvægt að bregðast strax við.

Séð er til að viðkomandi starfsmaður fái aðstoð eftir því sem við á hverju sinni.

Ef starfsmann grunar að foreldri eða aðili sem er að sækja barn í leikskóla sé undir áhrifum áfengis eða annarra vímuefni á starfsmaður að ná strax í leikskólastjóra eða aðstoðarleikskólastjóra. Aldrei má láta viðkomandi fara með barnið úr leikskólanum.

Ábyrgð skólastjóra :

Ef grunur um ofbeldi eða kynferðislega misnotkun vaknar:

Ef grunur er um ofbeldi eða kynferðislega misnotkun þá á **alltaf að tilkynna mál strax** til Barnaverndar Reykjavíkur án þess að láta foreldra vita. Barnavernd veitir ráðgjöf um hvort eigi að hafa samband við foreldra.

Leikskólastjóri upplýsir aðstoðarleikskólastjóra og deildastjóra um málið.

Ef grunur um vanrækslu vaknar:

Ef um vanrækslu er að ræða þá á fyrst að vinna málið í leikskóla í samvinnu við foreldra og stundum í samvinnu við þjónustumiðstöðina Vesturgarð, félagsráðgjafa og síðan ef nauðsyn ber til, tilkynna til Barnaverndar Reykjavíkur. Mjög mikilvægt er að skrá allt ferli málsins.

Ef grunur vaknar um að starfsmaður beiti barn ofbeldi, vanrækslu eða misnotkun:

Leikskólakólastjóri leitar ráðgjafar hjá mannauðsstjóra skóla- og frístundasviðs s. 411-7047. Þá tekur við ferill um viðbrögð við meintri óviðeigandi framkomu starfsmanns gagnvart barni, nemanda eða ungmenni í leikskóla, grunnskóla eða frístundastarfi.

Utanaðkomandi stuðningsaðilar og ráðgjafar

Félagsráðgjafar í þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða s: 411-1600

Sigprúður Erla Arnardóttir Framkvæmdastjóri í þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða s: 411-1700

Barnavernd Reykjavíkur Borgartúni 10-12 s: 4111111

Barnahús s: 530 2500

Lögreglan s: 112

Viðbrögð starfsmanns :

Ef barn trúir starfsmanni fyrir upplýsingum um ofbeldi, þarf starfsmaðurinn að vera meðvitaður um að barnið er að sýna honum traust.

Starfsmaður skráir niður dagsetningu og atburð.

Starfsmanni ber að halda ró sinni og nota setningar eins og:

- Takk fyrir að segja mér frá þessu.
- Viltu segja mér eitthvað meira ?
- Ég ætla að hjálpa þér.

Ef að barnið vill ekki tjá sig meira þá á ekki að ýta á það. Það er þegar búið að opna fyrir upplifun sína og þá má ekki loka á traustið sem barnið sýnir.

Starfsmenn skulu sýna börnum, foreldrum og öðrum sem tengjast málinu fyllstu nærgætni, þegar þeir kanna og fara með mál.

Starfsmönnum ber að gæta fyllsta trúnaðar og mega ekki skýra óviðkomandi frá því sem þeir verða vísir í starfa sínum um einkamál fólks og heimilishætti. Starfsmanni ber að tilkynna deildastjóra, aðstoðarleikskólastjóra og eða leikskólastjóra umrætt mál og þeir tilkynna í Barnahús.

Hvað er kynferðisleg misnotkun ?

- Hvers kyns kynferðisathöfn milli fullorðins einstaklings og ólögráða einstaklings eða milli tveggja ólögráða einstaklinga þar sem annar aðilinn hefur vald yfir hinum.
- Að neyða, þvinga, hvetja eða sannfæra barn um að taka þátt í hvers kyns kynferðislegri athöfn eða snertingu. Einnig þeirri sem ekki felur í sér snertingu svo sem sýniþörf, klám í hvaða mynd sem það birtist, gægjugöt, hvort sem er á ákveðnum stað, interneti eða í síma.
- Kynferðisleg misnotkun er glæpur og er refsiverð samkvæmt lögum.

Heimild :“ 7skref til verndar börnunum okkar” www.blattafram.is

Andleg einkenni hjá börnum :

- Barn sýnir almenna vanlíðan, kvartar undan höfuð- og magaverk, þarf mjög mikla athygli, getur sýnt óeðlilega hegðun/samskipti í leik við börn.
- Óeðlileg vitneskja um kynferðislegar athafnir miðað við aldur, sem fram kemur t.d. í teikningum, hlutverkaleik eða læknisleik.
- Barn sýnir í samskiptum við fullorðna óeðlilega hegðun eða upplifun sem tengist snertingu og/eða í samtali.
- Barn vill ekki fækka fötum í leik.
- Barn forðast snertingu við aðra.
- Barn byrjar aftur að pissa í buxur eða í rúmið á næturnar.
- Barn sýnir mikið óöryggi.
- Barn tilkynnir kynferðislega hegðun gagnvart sér.

Líkamleg einkenni hjá börnum:

- Barn á erfitt með að ganga eða að sitja.
- Barn kvartar um sviða eða kláða á kynfærum eða þar í kring.
- Barn sýnir eða segir að vont sé að pissa eða blóðleitur vökvi er sýnilegur í buxum. Sýking eða útferð hjá barni.

Líkamlegt ofbeldi eða ofbeldi á heimili sem barn verður vitni að

Einkenni hjá börnum:

- Beinbrot sem erfitt er að útskýra.
- Áverkar eða marblettir á höfði.
- Áverkar eða marblettir í andliti, sprungin vör, brotnar tennur.
- Áverkar á líkama sem erfitt er að útskýra.
- Marblettir á baki, maga, handleggjum og fótum.
- Rispur og eða klór.
- Bit eftir manneskju.
- Barn gefur í skyn í orðum eða gjörðum að ofbeldi eigi sér stað á heimili þess eða milli nákominna.
- Barn segir frá því að einhver meiði eða að barsmíðar eigi sér stað heima hjá sér. Hér á líka við ef barn segir frá um vanlíðan foreldra/foreldris eða annarra á heimilinu, öskur og rífrildi.

Óviðunandi uppeldisaðstæður barna, vanræksla og/eða andlegt ofbeldi

Einkennin geta verið:

- Barn illa hirt og illa lyktandi fatnaður.
- Barn sótt of seint eða illa og af ókunnu fólki.
- Vannæring.
- Andleg vanlíðan, barn sýnir almenna vanlíðan, kvartar undan verkjum, þarf mjög mikla athygli, getur sýnt óeðlilega hegðun í samskiptum og leik.
- Barn skilið eftir eitt heima eða í umsjá aðila sem hefur ekki aldur eða þroska til.
- Ekki er farið með barnið til tannlæknis eða læknis.
- Barn segir frá að foreldri eða aðstandandi sé undir áhrifum vímuefna.

Úr Barnaverndarlögum

Í 17 gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002 stendur:

„Hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málefnum barna og verður í starfi sínu var við að barn búi við óviðunandi uppeldisskilyrði, verði fyrir áreitni eða ofbeldi eða að barn stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu er skylt að gera barnaverndarnefnd viðvart.

Sérstaklega er leikskólastjórum, leikskólakennurum, dagmæðrum, skólastjórum, kennurum, prestum, læknum, tannlæknum, ljósmæðrum, hjúkrunarfræðingum, sálfræðingum, félagsráðgjöfum, þroskaþjálfum og þeim sem hafa með höndum félagslega þjónustu eða ráðgjöf skylt að fylgjast með hegðun, uppeldi og aðbúnaði barna eftir því sem við verður komið og gera barnaverndarnefnd viðvart ef ætla má að aðstæður barns séu með þeim hætti sem lýst er í 1. mgr.

Tilkynningarskylda samkvæmt þessari grein gengur frammar ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta.“

Grunnskólar geta aldrei tilkynnt undir nafnleynd en almenningur getur tilkynnt til barnaverndar og notið nafnleyndar skv. 19. gr. barnaverndarlaga nr. 80/2002.